

The Management Natural and Innovation Agriculture: A case study of a Self Sufficiency Economy Outdoor Center at Ban Nong Bua Thong Tumbon Khuanwan Muang Nongkhai Province

Kornkrit Chansri¹

Received	Reviewed	Revised	Accepted
30/11/2563	07/12/2563	09/02/2564	11/02/2564

Abstract

The purposes of this research were to study the innovational agriculture resource management and to study the problems and solutions the innovational agriculture resource Management of a sufficiency economy outdoor center at Ban Nong Bua Thong, Tumbon Khuanwan Muang District, Nong Khai Province. It was a qualitative research. The sample consisted of 26 people in Ban Nong Bua Thong, Tumbon Khuanwan, Muang District, Nong Khai Province, chosen by the purposive random sampling. The instrument used in this research was interview form. The data were statistically analyzed with ATLAS.ti. program.

The results of this research show that 1) The Innovational Agriculture Resource Management: A case study of a sufficiency economy outdoor center at Ban Bua Thong, Tumbob Khuanwan, Muang District, Nong Khai Province. The management is done by these processes. 1.1) Planning the strategies, vision, mission, objective of this center in 10 years period (2012-2022) by 30 per cent for reservoir, 30 per cent for rice farming, 30 percent for cattle and 10 per cent for housing and study from the successful sufficiency economy area. 1.2) Setting structure of center and diung fokkalow the action plans. 1.3) Managing the personnel section sffectively. 1.4) Controlling the process and managing resources; man, budget,material and land management. 1.5) Having a good connection between local officers and private sections. 1.6) Having a good budget management. And 1.7) Reporting the action plans systematically. 2) The problems of this center are basic structural public utility, various agricultural products, online media, lack of experts,

¹ UdonThani Rajabhat University, Email- korakitchansri@gmail.com

connecting with local officers and private sections and budget problems in providing material for training officers.

The solutions of those problems are 1) Setting a project to develop the center to gain a budget from Nong Khai municipality office. 2) Setting a project with other organization in Nong Khai such as Khon Khan University Nong Khai Campus or Nong Khai Agricultural Office to train the officers in this center to be the experts. 3) Setting a project to take the budget from related offices in Nong Khai.

Keyword: Nawatwitthi Agriculture Exhibition Center for Sufficiency Economy Outdoor

การบริหารจัดการทรัพยากรวิถี : กรณีศึกษา ศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียง กลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย

กรกฤษ จันศรี²

บทคัดย่อ

การวิจัยการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรวิถี : กรณีศึกษา ศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรวิถีศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง และศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรวิถีศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรบ้านหนองบัวทอง หมู่ที่ 7 ตำบลกวนวัน อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selecting) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิจัยเชิงคุณภาพ ATLAS.ti และ ประเมินผลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรวิถี : กรณีศึกษาศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย เป็นการพัฒนายอดการบริหารจัดการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบใหม่ครบวงจร ด้วยการเรียนรู้ การผลิต และการจำหน่ายสินค้าภายในชุมชน โดยนำเสนอทั้งภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิดสร้างสรรค์มาแปลงให้เป็นรายได้กระจายอยู่ในชุมชน ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการจำหน่าย เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนอย่างยั่งยืน ตามกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้ 1.1) การวางแผนเค้าโครงการจัดกิจกรรม การกำหนดกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งบ้านหนองบัวทอง ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2555 - 2565) โดยการขุดบ่อเก็บกักน้ำเพื่อทำการเกษตร ร้อยละ 30 ทำนาปลูกข้าว ร้อยละ 30 ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 30 และจัดสร้างบ้านพักอาศัย ร้อยละ 10 และแผนงานเดินทางไปศึกษาดูงาน การบริหารจัดการในศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จ 1.2) การจัดการองค์กร กำหนดโครงสร้างหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติงานสำเร็จตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนด ตั้งแต่การเรียนรู้ การผลิต การจำหน่ายผลผลิต 1.3) การบริหารงานบุคคลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามโครงสร้างที่กำหนด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การฝึกอบรมอาชีพอย่างหลากหลายและใช้กลยุทธ์การผลิต การแปรรูปการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต 1.4) การควบคุมกระบวนการดำเนินงานให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักทรัพยากร ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการพื้นที่

² มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, Email- korakitchansri@gmail.com

1.5) การประสานงาน ติดต่อเชื่อมโยงบุคลากรและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นเพื่อรวบรวมข้อมูล ประสิทธิภาพมาของการพัฒนาการเกษตร 1.6) การบริหารงบประมาณ และควบคุมค่าใช้จ่ายการจัด กิจกรรมตามโครงการในระยะเวลา 10 ปี เป็นเงินลงทุนค่าบุกเบิกพื้นที่ ค่าปรับพื้นที่ทำนา จัดสร้าง บ้านพักอาศัย จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จัดซื้อพันธุ์พืช สัตว์ และเดินทางไปศึกษาดูงาน รวมเป็นเงิน 274,000 บาท ในระยะเวลา 6 ปี (พ.ศ. 2557-2562) มีรายได้จากการจัดกิจกรรมตามโครงการปีละ 146,400 บาท และ 1.7) การรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบ ตามแผนปฏิบัติการ การใช้ กลยุทธ์ขยายตัว กลยุทธ์คงที่ และกลยุทธ์การแข่งขัน ในพื้นที่บ้านเลขที่ 161 บ้านหนองบัวทอง ตำบล กวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 2) ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการทรัพยากร การเกษตรนวัตวิถีสวนย์เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัด หนองคาย พบว่า มีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค ปัญหาความโดดเด่นและความหลากหลายของการ แปรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ด้านสื่อออนไลน์ ปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการบรรยายองค์ความรู้ทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถีให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน ปัญหาการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ และเอกชนในท้องถิ่น และปัญหาการสนับสนุนงบประมาณการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีการฝึกอบรมให้ความรู้การผลิตและการแปรรูปเกษตรอินทรีย์ครบวงจรให้แก่ชุมชน

ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถีสวนย์แสดงเศรษฐกิจ พอเพียง พบว่า 1) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค ควรจัดทำโครงการพัฒนาศูนย์แสดง เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นจาก สำนักงานเทศบาลเมืองหนองคาย สำนักงานพลังงานจังหวัดหนองคาย ตามนโยบายการแก้ไขปัญหากลั ยแล้งในท้องถิ่นของกระทรวงพลังงาน และกระทรวงมหาดไทยเพื่อขุดลอกแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำเกษตร อินทรีย์ในพื้นที่ตลอดปี 2) ปัญหาด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายองค์ความรู้ การเกษตรอินทรีย์ให้ชุมชน ควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ กล่าวคือ สำนักงานเกษตรจังหวัด หนองคาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอให้จัดส่งเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานเองได้ 3) ปัญหาด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยี และด้านอื่นๆมาจัดกิจกรรมการฝึกอบรมความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ครบวงจร ควรจัดทำ โครงการไปขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนา ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลโดยตรง

คำสำคัญ : การเกษตรนวัตวิถี สวนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มีจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เพื่อให้คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้และรู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ และทรัพยากรธรรมชาติมีความยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบการบริหารจัดการประเทศที่มี ธรรมภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ใน ประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ได้นำเอา "หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรที่ได้พระราชทานพระบรมราชนุญาตให้นำไปเผยแพร่เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งเน้นการพัฒนาโดยยึดมั่นทางสายกลาง แห่งความพอเพียง ความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวควบคู่ไปกับการ เสริมสร้างความรู้คู่กับคุณธรรมมาใช้เป็นปรัชญานำทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Office of the National Economic Commission, 2007)

การพัฒนาประเทศไทยในปีพ.ศ. 2561 ที่ผ่านมา ภาคเกษตรกรรมยังคงมีบทบาทสำคัญในการช่วย เสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชาติเรื่อยมา แม้ว่าจะเกิดผลกระทบจากปัญหาวิกฤติ เศรษฐกิจของโลก และผลกระทบจากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ซึ่งทำให้สภาวะ เศรษฐกิจและการเงินของโลกมีความตึงเครียดเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดภัยแล้ง น้ำท่วมในภูมิภาคต่างๆอย่างรุนแรง ทำให้สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศด้านการเกษตรลดน้อยลงก็ตาม แต่ถ้าหากเปรียบเทียบกับภาคผลิตอื่นๆ สินค้าทางด้านการ เกษตรก็ยังมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ มีอาชีพเป็นเกษตรกร ดังนั้น อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้าทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและ รายได้เสริมให้แก่เกษตรกรและประเทศชาติในรูปแบบสินค้าแปรรูปอาหาร เพื่อการบริโภคและการ ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ จึงเป็นการสนับสนุนการผลิตและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ ประเทศเป็นจำนวนมากขึ้นจนเต็มศักยภาพการผลิตทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติ จนเกิดการเสื่อม โทรม ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ของโลกโดยตรง โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) (Agricultural Policy and Development Plan Division, 2019)

จังหวัดหนองคาย ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำโขงตอนกลาง ทางตอนเหนือสุดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยบริเวณที่ตั้งของเมืองนครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) จังหวัดเลย หนองบัวลำภู และอุดรธานี เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ไปด้วยแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อถึงกันเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่

ที่หล่อเลี้ยงชีวิตชุมชนที่เป็นแหล่งอารยธรรมสำคัญของโลก เช่นเดียวกับแอ่งสกลนครและแอ่งโคราช ซึ่งมีร่องรอยและหลักฐานทั้งในรูปของโบราณวัตถุที่บ้านโคกคอน อำเภอท่าบ่อ ตำนานวรรณกรรมท้องถิ่นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่นที่เล้าสืบทอดกันมา เช่น ตำนานอุรังธาดู อูสา-บารส วิทูรชาดก เป็นต้น นอกจากนี้ มีการจารึกเป็นรายลักษณ์อักษร ทวาราวดี และอักษรไทยน้อยในใบเสมาหินทรายที่พบในพื้นที่ตลอดแนวริมฝั่งแม่น้ำโขง

นอกจากนั้น จังหวัดหนองคายยังเป็นพื้นที่ก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2534 - เมษายน 2537 และเปิดใช้เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2537 เพื่อเชื่อมเส้นทางคมนาคม และเส้นทางรถไฟระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอินโดจีน ขนาดความกว้าง 12.7 เมตร ยาว 1,170 เมตร จากบ้านจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายกับบ้านท่าแร่ เมืองหาดทรายพอง นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ทำให้จังหวัดหนองคายมีการติดต่อค้าขายสินค้าระหว่างไทยและอินโดจีนผ่านทางสะพานมิตรภาพไทย-ลาว กล่าวคือ ในปีพ.ศ. 2558 มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ จำนวน 54,589,971,629 บาท และมีสินค้านำเข้าจากสปป.ลาว จำนวน 4,272,720,711 บาท รวมทั้ง มีนักธุรกิจ และนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดหนองคาย ไปยังสปป.ลาว จำนวน 5,698,667 คน แสดงให้เห็นว่าจังหวัดหนองคายมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวชายแดนของประเทศไทย ซึ่งทำให้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย-ลาว อีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (The ASEAN Economic Community) ในปีพ.ศ. 2559 ศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งบ้านหนองบัวทอง ตั้งอยู่ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในเขตเทศบาลอำเภอเมืองหนองคาย ที่ได้รื้อถอนแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาดำเนินการพัฒนาต่อยอดในพื้นที่การเกษตรแบบพอเพียง ซึ่งมีเพียงแห่งเดียวในเขตชุมชนเทศบาลเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 15 ไร่ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2554 และได้พัฒนาพื้นที่เต็มรูปแบบเมื่อปีพ.ศ. 2555 เพื่อให้เป็นศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง ทำการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานครบวงจร ตั้งแต่การปลูก การเก็บเกี่ยว และจำหน่าย โดยเริ่มจากการจัดทำแหล่งน้ำในพื้นที่ จัดทำแปลงปลูกพืชผักปลอดสารพิษโดยไม่ใช้สารเคมีอย่างหลากหลายตามฤดูกาล การทำนาปลูกข้าวโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากธรรมชาติด้วยวิธีปลูกพอเพียงแล้วไถกลบให้เป็นปุ๋ยในนาข้าว เลี้ยงกบ เลี้ยงปลาในบ่อน้ำ เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด ปลูกพืชผัก สวนครัวแบบผสมผสาน ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผลจำพวกกล้วย ขนุน มะนาว มะเดื่อฝรั่ง เพาะเห็ดฟาง ฯลฯ และปรับปรุงพื้นที่สร้างบ้านพักอาศัยริมฝั่งแหล่งน้ำให้เป็นสถานที่ฝึกอบรมเข้ารับฟังการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานครบวงจรให้แก่ผู้สนใจ นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐเอกชนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง การจำหน่ายผลผลิตจากแปลงเกษตรอินทรีย์ ทั้งผลผลิตสด การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร

อินทรีย์ปลอดสารพิษไร้สารเคมี ผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกด้านสุขภาพ ซึ่งได้ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน โดยมีการเพิ่มพื้นที่ดำเนินการ ด้วยการขยายเครือข่ายไปยังชุมชนใกล้เคียง และสถานศึกษาในพื้นที่อย่างต่อเนื่องตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการเพาะปลูกมีจำนวนน้อย และเป็นการเพาะปลูกตามฤดูกาลซึ่งไม่ทันต่อความต้องการของผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่หันมาบริโภคอาหารจากการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์เพื่อสุขภาพมากขึ้น จึงนับว่าเป็นโอกาสดีที่ทำให้เกษตรกรผู้ผลิตจะได้หันมาเพิ่มพื้นที่ในการจัดทำเกษตรอินทรีย์ให้มีคุณภาพอย่างหลากหลาย และมีคุณภาพอย่างยั่งยืนต่อไป จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถีศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมา ด้านประวัติศาสตร์ภูมิโนคของท้องถิ่น การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถีของศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง รวมทั้ง สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถี ศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อย่างยั่งยืน

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) กับการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถีศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการจัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง และ ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนบ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ วิจัยในครั้งนี้
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมประชากรกลุ่มตัวอย่างด้านประวัติศาสตร์ ภูมิโนคท้องถิ่นของศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งบ้านหนองบัวทอง มาวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์
4. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถีและสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามาของศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งบ้านหนองบัวทองมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของเนื้อหาวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้โปรแกรมแอตลาส.ทีไอ (ATLAS.ti) แล้วแปลผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

5. สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบความถูกต้องการจัดพิมพ์รูปเล่มรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการ

ผลการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถีสุนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอมือเมือง จังหวัดหนองคาย ครั้งนี้ พบว่า

1. ประวัติความเป็นมาด้านภูมินิเวศของท้องถิ่นสุนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอมือเมือง จังหวัดหนองคาย จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2554 มีพื้นที่ 15 ไร่ มีอาณาเขต ทิศเหนือ จดพื้นที่ที่มีการครอบครอง ทิศใต้ จดพื้นที่ที่มีการครอบครอง ทิศตะวันออก จดถนนสาธารณะ ทิศตะวันตก จดลำห้วยวังฮู จัดตั้งขึ้นตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อพัฒนาต่อยอดตามเกณฑ์การประเมิน 6 ด้าน 13 ตัวชี้วัด ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ประหยัด การเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเอื้ออาทรต่อกัน ต่อมาได้ขยายผลการดำเนินงานเป็นแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน โดยจัดตั้งเป็นสุนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุขที่มีศักยภาพ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด คือ ด้านจิตใจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเรียนรู้ และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปีพ.ศ. 2555 ได้จัดตั้งเป็นสุนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งเพื่อบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเต็มรูปแบบ อัตราส่วน 30/30/30/10 ดังนี้ ขุดบ่อเก็บกักน้ำเพื่อทำการเกษตรและเลี้ยงปลา ทำแปลงนาปลูกข้าวอินทรีย์โดยไม่ใช้สารเคมี ปลูกพืชสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ จัดทำที่พักอาศัยและลานจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงครบวงจร ทั้งการเรียนรู้ การผลิต และการจำหน่าย

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิถีสุนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอมือเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นการพัฒนาต่อยอดการบริหารจัดการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบใหม่ครบวงจร ด้วยการเรียนรู้ การผลิต และการจำหน่ายสินค้าภายในชุมชน โดยนำเสนอให้มีปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิดสร้างสรรค์มาแปลงให้เป็นรายได้ให้กระจายอยู่ในชุมชน ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการจำหน่ายเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนอย่างยั่งยืน ตามกระบวนการบริหารจัดการ 7 ประการ ดังนี้ 2.1) การวางแผนเค้าโครงการจัดกิจกรรม เพื่อเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการกำหนดกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสุนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งบ้านหนองบัวทอง รวมทั้ง การประเมินกลยุทธ์สำหรับผู้ผลิต กลยุทธ์การแปรรูป และกลยุทธ์การจัดจำหน่ายว่ามีจุดเด่นจุดด้อยเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การจัดทำแผนการดำเนินงานเต็มรูปแบบระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2555-2565) โดยการขุดบ่อเก็บกักน้ำเพื่อ

ทำการเกษตรและเลี้ยงปลา ร้อยละ 30 ทำนาปลูกข้าว ร้อยละ 30 ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 30 และจัดสร้างบ้านพักอาศัย ร้อยละ 10 และแผนงานเดินทางไปศึกษาดูงานการบริหารจัดการในศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำเอาความรู้ประสบการณ์มาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ไม่สมบูรณ์ให้ดียิ่งขึ้น 2.2) การจัดการองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดเอาไว้ในระยะเวลา 10 ปี โดยการจัดระบบการบริหารจัดการพื้นที่การชูดบ่อกุ้งน้ำ แปลงทำนาปลูกข้าว พื้นที่ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ และการจัดสร้างที่อยู่อาศัยเพื่อการแปรรูปผลผลิต การจัดทำแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงครบวงจร ตั้งแต่ การเรียนรู้ การผลิต และการจำหน่าย รวมทั้ง การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมการผลิตและการจำหน่ายอย่างมีคุณภาพอย่างยั่งยืน 2.3) การบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานตามโครงสร้างที่กำหนดไว้โดยการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย การพัฒนาองค์กรด้วยวิธีการฝึกอบรมให้ความรู้ในชุมชนท้องถิ่น และการพัฒนาอาชีพด้วยวิธีการใช้กลยุทธ์การผลิต การแปรรูป การตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้น่าสนใจ 2.4) การควบคุมเป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2.5) การประสานงาน เป็นการติดต่อกิจการงานในหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงบุคคลให้สามารถสามารถทำงานร่วมกันในส่วนต่างๆของกระบวนการทำงานให้มีความต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งประกอบไปด้วย การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลประวัติความเป็นมาของการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีนำนักศึกษาภาคการศึกษามาฝึกประสบการณ์เรียนรู้ระบบเกษตรอินทรีย์ภาคสนาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จ หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น 2.6) การบริหารงบประมาณ เป็นการวางแผนการใช้งบประมาณและควบคุมค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมตามโครงการในระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ.2555-2565) ของศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง เป็นเงินลงทุนค่าบุกเบิกพื้นที่ ค่าปรับพื้นที่ทำนา จัดสร้างบ้านพักอาศัย จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จัดซื้อพันธุ์พืช สัตว์ อาหารสัตว์ และค่าเดินทางไปศึกษาดูงาน จำนวน 274,000 บาท และในระยะเวลา 6 ปี (พ.ศ.2557-2562) มีรายได้จากการจัดกิจกรรมตามโครงการปีละ 146,400 บาท รวมเป็นรายได้ทั้งสิ้น 878,400 บาท (มีรายได้เพิ่มขึ้น $878,400 - 274,000 = 604,000$ บาท) และ 2.7) การรายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งผลการดำเนินงานตามโครงการในรอบปีให้ผู้บังคับบัญชาได้รับทราบอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การรายงานผลการศึกษาค้นคว้าพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันธุรกิจฟาร์มสเตย์ : กรณีศึกษาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งฯ ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ภาคเรียนที่

1 ปีการศึกษา 2560 พบว่า มีการใช้กลยุทธ์ขยายตัว กลยุทธ์คงที่ และกลยุทธ์การแข่งขัน และการรายงานผลโครงการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2562 พบว่า มีพื้นที่การดำเนินงานอยู่ที่ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง เลขที่ 161 บ้านหนองบัวทอง (บ้านสะเจียว) ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยมีเป้าหมาย คือ ข้าราชการตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจภูธรเมืองหนองคาย โดยยึดหลักศาสตร์พระราชาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในด้านความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการ พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการทรัพยากรการเกษตร นวัตกรรมวิสัยทัศน์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งฯ

3. ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตกรรมวิสัยทัศน์เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า มีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค ได้แก่ การจัดทำถนนคอนกรีตทางเข้าศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งฯ ลานนันทนาการสนามคอนกรีตกลางแจ้ง ที่פקค้างคิน ทางเดินที่แคบขัง และระบบน้ำสำหรับใช้ในการทำการเกษตรตลอดปียังไม่เพียงพอเนื่องจากพื้นที่ตั้งอยู่ในที่ลุ่มต่ำทำให้บางปีเกิดน้ำท่วมแปลงเกษตรเสียหาย ปัญหาความโดดเด่นและความหลากหลายของการแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอินทรีย์ ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว สถานศึกษาของรัฐ เอกชนทั่วไปยังไม่แพร่หลาย โดยเฉพาะด้านสื่อออนไลน์ ซึ่งที่ผ่านมาจะเป็นการเผยแพร่ในแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยการทำแผ่นป้ายโฆษณา แผ่นพับเท่านั้น ปัญหาการจัดการองค์กร ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายองค์ความรู้ ด้านทรัพยากรการเกษตรนวัตกรรมวิสัยทัศน์ให้นักเรียน การต้อนรับนักศึกษาและนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน การฝึกอบรมการเกษตรอินทรีย์ครบวงจรไม่เพียงพอ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นซึ่งมี ทุกระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติงานและปัญหาด้านการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้การผลิตและการแปรรูปเกษตรอินทรีย์ครบวงจรให้แก่ชุมชน นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวที่สนใจไม่เพียงพอ ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตกรรมวิสัยทัศน์แสดงเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า 3.1) ปัญหาด้านการวางแผนการปฏิบัติงานการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตกรรมวิสัยทัศน์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค ควรจัดทำโครงการพัฒนาศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการพัฒนาจากสำนักงานเทศบาลเมืองหนองคาย เนื่องจากเป็นนโยบายการประกาศขยายเขตพื้นที่เทศบาลเมืองหนองคาย ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (พ.ศ.2561 - 2565) ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 3 กิจกรรมพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ

ท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองคาย ซึ่งมีงบประมาณในการดำเนินการปีละ 300,000 - 500,000 บาท 3.2) ด้านระบบการบริหารจัดการน้ำสำหรับใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ตลอดปี ควรจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นฯ ขอรับการสนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาลโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรพริกจากสำนักงานพลังงานจังหวัดหนองคาย ตามนโยบายการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในท้องถิ่นของกระทรวงพลังงาน และกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอรับการสนับสนุนโครงการขุดลอกลำห้วยวังสูที่ต้นเงินทำให้เกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ลุ่มต่ำ ให้สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ตำบลกวนวันตลอดปี 3.3) ด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายให้ความรู้การประชุมฝึกอบรมทรัพยากรการเกษตรรณวดีวิไลให้นักเรียน นักศึกษา ชุมชนและนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ามาเรียนรู้การเกษตรอินทรีย์ครบวงจร ควรขอความร่วมมือจากสำนักงานเกษตรจังหวัดหนองคาย และมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคายให้จัดส่งวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรม จนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานเองได้ และเป็นกำลังสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง และ 3.4) ด้านงบประมาณในการสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาจัดกิจกรรมการฝึกอบรมความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ปลอดสารพิษครบวงจร ตั้งแต่การเรียนรู้ การผลิต การแปรรูป และการจำหน่าย ควรจัดทำโครงการฝึกอบรมรวมกลุ่มพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ครบวงจรไปขอรับการสนับสนุนงบประมาณ และการออกแบบผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารเกษตรอินทรีย์ปลอดสารพิษ จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองคาย กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลในแต่ละท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2563 ซึ่งได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาเป็นโครงการโอท็อปวดีวิไล ในชุมชนทุกจังหวัดทั่วประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรรณวดีวิไลศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ครั้งนี้ มีประเด็นที่จะต้องนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาด้านภูมินิเวศของท้องถิ่นศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2554 มีพื้นที่ 15 ไร่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อพัฒนาต่อยอดตามเกณฑ์การประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ประหยัด การเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเอื้ออารีต่อกัน ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ต่อมาได้ขยายผลการดำเนินงานเป็นศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งครบวงจร การเรียนรู้การผลิต การแปรรูป และการจำหน่ายเต็มรูปแบบในปีพ.ศ. 2555 อยู่ในเขตพื้นที่การปกครอง ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ในปีพ.ศ. 2537 เทศบาลเมืองหนองคาย ได้ขยาย

เขตพื้นที่การปกครองออกมาครอบคลุมบ้านหนองบัว หมู่ที่ 1 และบ้านหนองบัวทอง หมู่ที่ 7 ของตำบลกวนวัน อำเภอเมืองหนองคาย (Division of Academic Affairs and Programs, 2018) ทำให้การบริหารจัดการระบบสาธารณสุขปึกในพื้นที่เป็นไปด้วยความล่าช้า เนื่องจากเทศบาลมีชุมชนที่อยู่ในการปกครองถึง 43 ชุมชนที่รอการจัดสรรงบประมาณเข้ามาพัฒนาระบบสาธารณสุขปึกพื้นฐานในพื้นที่ โดยเฉพาะชุมชนบ้านหนองบัวทองซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ(โสกเสีย) ในบางปีจะเกิดน้ำท่วมขังในฤดูฝนอยู่บ่อยครั้ง ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย จึงต้องร้องขอให้ อบต.กวนวัน เข้ามาช่วยเหลือในบางครั้ง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเทศบาลเมืองหนองคายที่จะต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณมาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนในพื้นที่อย่างเร่งด่วนต่อไป มิใช่ว่าจะเอาแต่เพียงจำนวนคะแนนเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรนวัตวิสัยศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้ง บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า เป็นการพัฒนายอดการบริหารจัดการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบใหม่ครบวงจร ด้วยการเรียนรู้ การผลิต และการจำหน่ายสินค้าภายในชุมชน โดยนำเสนอภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิดสร้างสรรค์มาแปลงให้เป็นรายได้ให้กระจายอยู่ในชุมชน ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการจำหน่ายเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนอย่างยั่งยืน ตามกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้

- 1) การวางแผนการจัดกิจกรรมตามโครงการระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2555 - 2565) ด้วยการขุดบ่อเก็บกักน้ำเพื่อทำการเกษตรอินทรีย์ เลี้ยงสัตว์ ทำนาปลูกข้าว ปลูกต้นไม้พืชผักสวนครัว และสร้างที่อยู่อาศัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่การปฏิบัติงานตามแผนการจัดกิจกรรมยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2565) ที่ตั้งเอาไว้ และยังมีโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขปึกยังไม่ได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ได้แก่ ถนนคอนกรีตทางเข้าสู่ศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งฯ ลานจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้เกษตรอินทรีย์ครบวงจร ระบบน้ำสำหรับใช้ในการทำเกษตรตลอดปี เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ลุ่มต่ำบางปีมีน้ำท่วมขังในฤดูฝนทำให้ทรัพย์สินเสียหาย สอดคล้องกับการศึกษาของ (Wiratnipawan, W., 1989) ซึ่งทำการศึกษาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ปัญหาของการบริหารจัดการที่สำคัญคือ การขาดความพร้อมในการให้บริการกรณีเกิดเหตุการณ์วิกฤตน้ำท่วม ภัยแล้ง ฯลฯ สิ่งสำคัญที่สุดคือ ต้องเตรียมพร้อมและมีแผนงานรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ส่วนปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการบริหารจัดการให้ประสบผลสำเร็จ จำแนกเป็น ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้บริหารของหน่วยงานจะต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูง และปัจจัยภายนอก ได้แก่ หน่วยงานเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมด้วยช่วยกัน เป็นต้น
- 2) การจัดการองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดเอาไว้ พบว่า ศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงฯ ยังไม่สามารถแปรรูป

ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์อย่างหลากหลายและโดดเด่นจึงได้ผู้บริโภคมามากขึ้น เนื่องจากยังไม่มี การประชาสัมพันธ์สินค้าในระบบออนไลน์อย่างทั่วถึง คงมีเพียงการจัดทำแผ่นป้ายโฆษณา แผ่นพับในท้องถิ่นเท่านั้น 3) การควบคุม เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโดยคำนึงถึงทรัพยากรหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการอย่างถูกต้องชัดเจนโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ 4) การบริหารงบประมาณ เป็นการวางแผนการใช้งบประมาณและควบคุมดูแลค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมตามโครงการระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2555-2565) ของศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งฯ เป็นงบลงทุนในระยะเวลา 2 ปีแรกเป็นค่าบุกเบิกพื้นที่ ค่าปรับพื้นที่ทำแปลงนาปลูกข้าว ค่าจัดสร้างที่พักอาศัย ค่าจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ค่าจัดซื้อพันธุ์พืช สัตว์เลี้ยง อาหารสัตว์ และค่าเดินทางไปศึกษาดูงาน จำนวน 274,000 บาท ในระยะเวลาที่ดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการมา 6 ปี (พ.ศ. 2557 - 2562) มีรายได้จากการจัดกิจกรรมตามโครงการปีละ 146,400 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน 878,400 บาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนออกไปแล้ว (878,400 - 274,000) คงเหลือเงินรายได้ทั้งสิ้น จำนวน 604,400 บาท แสดงให้เห็นว่าศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งฯ บ้านหนองบัวทอง มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และหลุดพ้นจากความยากจน เป็นไปตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนแก่พสกนิกรชาวไทยมากกว่า 30 ปี ภายใต้กระแสความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้นำเอาแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) และฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554 - 2559) เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความรู้และสติปัญญาให้เป็นภูมิคุ้มกันในภาคเกษตรให้มีระบบ มีคุณภาพ เป็นจุดแข็งของเอกลักษณ์ความเป็นไทย บนพื้นฐานนวัตกรรมที่เข้มแข็งมั่นคงอย่างยั่งยืน

3. ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอินทรีย์วิถีสวนศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งฯ บ้านหนองบัวทอง ตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค การจัดทำถนนคอนกรีตทางเข้าศูนย์แสดงเศรษฐกิจพอเพียงกลางแจ้งฯ ลานจัดกิจกรรมกลางแจ้งฯ ที่พักค้างคืน กางเตนท์แคมป์ และระบบน้ำสำหรับใช้ในการทำการเกษตรไม่เพียงพอ และพื้นที่ตั้งอยู่ในที่ลุ่มต่ำเกิดน้ำท่วมแปลงเกษตรเสียหาย ดังกล่าวนั้น เป็นปัญหาใหญ่ในระดับนโยบายของหน่วยงานเทศบาลเมืองหนองคายที่จะต้องดำเนินการแก้ไขให้แก่ชุมชนอย่างเร่งด่วน และเป็นรูปธรรมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในชุมชนอย่างแท้จริง ส่วนปัญหาการใช้สื่อประชาสัมพันธ์การแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ไม่มีความโดดเด่นหลากหลาย และการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้การผลิตและการแปรรูปเกษตรอินทรีย์ครบวงจรให้แก่ชุมชน นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวที่สนใจไม่เพียงพอ

.....

นั้น จะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มาช่วยกันร่วมคิด ร่วมทำออกแบบผลผลิตที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการนำเอาประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจผู้พบเห็นมาเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ (Suriya, S., 2019) ซึ่งจัดทำโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTP นวัตกรรม จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เป็นการคัดเลือกชุมชนที่มีความโดดเด่นในศักยภาพการผลิตของท้องถิ่นมาต่อยอดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อาหารท้องถิ่นอีสานรสไทยแท้ไปสู่ผู้บริโภคทั้งใน และต่างประเทศ จาก 3,273 หมู่บ้าน โดยให้กลุ่มผู้นำสตรีนำเอาวัตถุดิบในท้องถิ่นมารังสรรค์เป็นเมนูอาหารคาว 4 ชนิด และของหวาน 1 ชนิด ผลปรากฏว่า มีกลุ่มสตรีที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการรอบสุดท้าย จากอำเภอเมืองบุรีรัมย์ 7 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มสตรีบ้านตลาดชัย ตำบลสองห้อง กลุ่มสตรีบ้านโนนสำราญ ตำบลสูงเหล็ก กลุ่มสตรีบ้านโนนรัง ตำบลกระสัง กลุ่มสตรีบ้านหัวหนองแคน ตำบลสระบัว กลุ่มสตรีบ้านใหม่ ตำบลสวายจิก กลุ่มสตรีบ้านโคกใหญ่ ตำบลเสม็ด กลุ่มสตรีบ้านสวายสอ ตำบลสะแกโพรง ซึ่งเป็นกลุ่มสตรีหมู่บ้านจัดการท่องเที่ยววันวิถีให้คนเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน โดยผ่านทาง การรับประทานอาหารเช้า ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านจะมีวัตถุดิบในการจัดทำ อาหารไม่เหมือนกันเลย ตัวอย่างเช่น กลุ่มสตรีบ้านโคกใหญ่ ที่มีพื้นที่ติดกับปราสาทหินพนมรุ้ง มีความโดดเด่นในด้านของสภาพพื้นดินภูเขาไฟ วัตถุดิบที่นำมาใช้ทำอาหาร คือ เห็ดที่เกิดจากพื้นดินภูเขาไฟมาทำเมนูอาหารเห็ดภูเขาไฟทั้งหมด อาทิเช่น น้ำพริกเห็ดลาวา ลาบเห็ดกระด้าง แกงเห็ดภูเขาไฟ เป็นต้น กลุ่มสตรีบ้านโคกสำราญ จัดทำเมนูอาหารชุดผักแด่ทรงเครื่อง และนำภาชนะเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ผลิตภัณฑ์ชุมชนมารองรับจานอาหาร ทำให้อาหารมีเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้อย่างยอดเยี่ยม หรือกลุ่มสตรีทอผ้าขึ้นชุดพื้นถิ่นผ้าฝ้าย ผ้าไหมพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงของจังหวัดบุรีรัมย์ นับว่าเป็นการยกระดับมาตรฐานสินค้าของท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทำให้ชุมชนมีความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนเมื่อชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นความเป็นอยู่ก็ดีขึ้นก็ไม่ต้องเดินทางไปทำงานในเมืองอื่นอีกต่อไป ผลงานดังกล่าว กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้คัดเลือกให้เป็นตัวแทนประเทศไทยส่งเข้าไปประกวดในงานรางวัลออสการ์อาหารโลก เวที Gourmand Award ประเทศฝรั่งเศส และได้รับโลรางวัลชนะเลิศระดับโลก เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2562

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารองค์กรจะต้องเป็นผู้ดำเนินการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรในพื้นที่โดยเฉพะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพื้นที่ให้ได้รับความสะดวกสบาย หรือหากมีปัญหาที่จะต้องจัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่การเกษตรในท้องถิ่นหรือโครงการจัดทำแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของท้องถิ่น เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการพัฒนาจากสำนักงานเทศบาลเมืองหนองคาย ประจำปีพ.ศ.2563 เนื่องจากเป็นนโยบายการประกาศขยายเขตพื้นที่เทศบาลเมืองหนองคาย

2. ด้านระบบการบริหารจัดการน้ำสำหรับใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ลุ่มต่ำเกิดน้ำท่วมในฤดูฝนทำให้ทรัพย์สินเสียหาย ควรจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจากภัยแล้ง ไปขอรับการสนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาลโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรฟรีจากสำนักงานพลังงานจังหวัด ตามนโยบายการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในท้องถิ่นของกระทรวงพลังงาน และกรมชลประทาน กระทรวงมหาดไทย เพื่อขอรับการสนับสนุนโครงการขุดลอกลำห้วยที่ต้นเขินทำให้เกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ลุ่มต่ำ ให้สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

3. ด้านงบประมาณในการสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาจัดกิจกรรมการฝึกอบรมความรู้ความสามารถในการทำเกษตรอินทรีย์ปลอดสารพิษครบวงจร ตั้งแต่การเรียนรู้ การผลิต การแปรรูป และการจำหน่าย ควรจัดทำโครงการฝึกอบรมพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ครบวงจรไปขอรับการสนับสนุนงบประมาณและการออกแบบผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองคาย กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลโดยตรงประจำปีงบประมาณ 2563 ซึ่งปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการส่งเสริมพัฒนาโครงการโอท็อปวิถีชุมชนในทุกจังหวัดไปทั่วประเทศ

References

- Agricultural Policy and Development Plan Division. (2018). *Agricultural Economic Conditions in 2018 and Outlook for 2019*. Bangkok: Office of Agricultural Economics Ministry of Agriculture and Cooperatives.
- Division of Academic Affairs and Programs. (2018). *Information and Communication Technology Master Plan of Nong Khai Municipality. (2018-2022)*. Nong Khai: Division of Academic Affairs and Programs.
- Office of the National Economic Commission. (2007). *Economic and Social Development Plan National Economic and Social Development Board No. 10*. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board.
- Suriya, S. (2019). *Local Table Otop Buriram*. Bangkok: Kab Studio Company Limited.
- Wiratnipawan, W. (1989). *Community Development Principles: Applied Community Development*. Bangkok: Odeon Store.

